

Беляєва В.В.

здобувач вищої освіти

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

***Анотація.** У статті наголошено на тому, що твори на тему інклюзії в Україні мають важливе значення, оскільки сприяють підвищенню освітньої, соціальної та культурної свідомості суспільства щодо потреб та прав осіб з особливими потребами. Досліджено, що важливою метою творів на тему інклюзії є підвищення усвідомлення та розуміння суспільством різноманітності та потреб людей з певними вадами. Твори на тему інклюзії є унікальними в своїй сутності, оскільки вони відображають різні переживання та перспективи людей з особливими потребами або інших груп, які зустрічаються з соціальною нерівністю.*

***Ключові слова:** інклюзивний простір, художні література, особливі потреби, сучасний погляд.*

***Belyaeva V. K. Inclusive space of fiction: modern view.** The article emphasizes that works on the topic of inclusion in Ukraine are important, as they contribute to raising the educational, social and cultural awareness of society regarding the needs and rights of people with special needs. It has been studied that an important goal of works on the topic of inclusion is to increase society's awareness and understanding of the diversity and needs of people with certain disabilities. Works on the theme of inclusion are unique in their essence, as they reflect the different experiences and perspectives of people with special needs or other groups that face social inequality.*

***Key words:** inclusive space, fiction, special needs, modern view.*

Актуальність дослідження. Твори на тему інклюзії в Україні станом на сьогодні є актуальними, оскільки сприяють підвищенню освітньої, соціальної та культурної свідомості суспільства щодо потреб та прав осіб з інвалідністю. Вони впливають на формування толерантного

середовища, де кожна людина має можливість реалізувати свій потенціал та бути повноправним членом суспільства. У творах, де порушене питання інклюзивного простору, як правило, наявні історії осіб з певними вадами, їхня боротьба, перемога, взаємодія з іншими людьми та суспільством. У таких творах порушуються питання про стереотипи, дискримінацію та нерівність, що існують у суспільстві, що спонукає читачів до роздумів та дій.

Метою статті є підвищення усвідомлення та розуміння суспільством різноманітності та потреб людей з особливими потребами засобами художньої літератури. Тексти на таку тематику можуть сприяти змінам у свідомості та ставленні до людей з вадами, а також спонукати до створення більш інклюзивних середовищ у різних сферах життя, включаючи освіту, працю, культуру та громадське життя. Такі твори можуть також слугувати засобом психологічної підтримки для людей з особливими потребами, допомагаючи їм відчувати себе більш впевнено та визнаними в суспільстві [1, с. 291].

Питання інклюзивної освіти, інклюзії в літературі розглядали вчені, дослідники, яким є небайдужа доля людей з особливими потребами. Серед значної кількості дослідників, які вивчали означене питання слід виокремити дослідження Деркачової О., Землянської А., Карначової С., Мельникової А., Забаренко А., Костішак І., Польгун К., Шарової С., Камишової Т. та ін. Актуальним на сьогодні є питання художнього інклюзивного простору в сучасній літературі.

Виклад основного матеріалу. В Україні є художні літературні твори, які розкривають тему інклюзії. Більшість із них призначена для підлітків, коли дитина в підлітковому віці може сприймати оточуючий світ, аналізувати власні вчинки та робити висновки по відношенню до оточення [7, с. 112]. На сьогодні особливий інтерес у читачів викликають такі твори на тему інклюзії:

1. Ліна Костенко «Небо в долонях». Ця книга розповідає про дівчинку з особливими потребами, яка має незвичайні здібності. Вона демонструє важливість прийняття різних здібностей та здійснення мрій. «Небо в долонях» – це книга, написана видатною українською поетесою Ліною Костенко. Твір розповідає історію дівчинки з особливими потребами, яка має незвичайні здібності. Основна тема книги – це прийняття різних здібностей та здійснення мрій. Головна героїня,

дівчинка з особливими потребами, володіє незвичайною здатністю малювати. Її малюнки стають вікном у світ, де вона може відчувати себе вільною та виражати свої почуття та бачення. Книга також звертає увагу на суспільну негативну дискримінацію та стереотипи, що існують щодо людей з особливими потребами. Вона викликає читачів задуматися про важливість інклюзії та сприяє розумінню, що кожна людина має свою унікальну цінність та варта прийняття.

Ліна Костенко використовує поетичну мову та образи, щоб передати емоції та почуття героїні. Її написання збагачено метафорами та символікою, що робить твір багатограним та глибоким. «Небо в долонях» – це важлива книга, яка нагадує нам про потребу приймати та поважати кожну людину, незалежно від її здібностей чи обмежень. Вона надихає нас бачити красу у різноманітності та розуміти, що кожна людина має право на свої мрії та розвиток.

2. Галина Вдовиченко «Під сонцем проростає калина». Ця книга розповідає історію хлопчика з особливими потребами, який знаходить своє місце у суспільстві та знаходить себе через мистецтво. Твір розповідає історію хлопчика з особливими потребами, який знаходить своє місце в суспільстві та знаходить себе через мистецтво. Основна тема книги – це важливість інклюзії та розуміння різних здібностей. Головний герой, хлопчик з особливими потребами, виявляє талант до малювання та розробки унікальної техніки. Його творчість не тільки допомагає йому самому виразити свої почуття та бачення світу, але й надихає інших людей навколо. Книга показує, як мистецтво може стати засобом комунікації та знаходження спільної мови між людьми з різними здібностями. Вона підкреслює важливість прийняття та підтримки творчих талантів усіх людей, незалежно від їхніх особливостей чи обмежень.

Галина Вдовиченко використовує живописну мову та образи, щоб передати емоції та враження героя. Її написання заохочує читачів бачити красу у різноманітності та розуміти, що кожна людина має свою унікальну цінність та може зробити світ кращим завдяки своїм талантам. «Під сонцем проростає калина» – це надихаюча книга, яка нагадує нам про важливість інклюзії та прийняття різних здібностей та особливостей. Вона показує, як мистецтво може об'єднувати людей та створювати простір для самовираження та розвитку.

3. Юрій Винничук «Тінь від крила». Цей роман розповідає історію дівчинки з особливими потребами, яка знаходить своє місце в суспільстві та бореться за інклюзію. Твір розповідає історію головного героя, який переживає складні випробування і шукає своє місце у світі. Одна з основних тем у романі – це шукання ідентичності та самоідентифікація. Головний герой змушений зіткнутися зі своїми минулими помилками та вчинками, і шукає способи змінити своє життя. Він намагається знайти своє місце у суспільстві та зрозуміти свою роль у світі. Роман також досліджує тему втрати і відновлення. Головний герой зазнає багато перешкод і втрат у своєму житті, але знаходить силу і волю продовжувати боротьбу. Він вчиться приймати свої помилки та вчинки, і рухається вперед, створюючи нову історію свого життя.

Стиль письма Юрія Винничука характеризується поетичними образами та глибокими роздумами. Автор використовує метафори та символи, щоб передати емоції та думки героя. Читачі можуть відчувати сильну емоційну зв'язок з головним героєм та співпереживати йому на його шляху. «Тінь від крила» – це вражаючий роман, який досліджує теми ідентичності, втрати та відновлення. Він змушує читача задуматися над своїм життям, цінностями та пошуками. Це твір, який може залишити глибокий слід у серцях своїх читачів.

Ці твори допоможуть читачам зрозуміти важливість інклюзії та прийняття різних здібностей та особливостей. Впевнено можна сказати, що твори на тему інклюзії в Україні мають значення для підвищення свідомості, формування толерантного середовища та сприяння інклюзивному розвитку суспільства. Вони можуть впливати на переконання, стереотипи та ставлення до людей з інвалідністю, спонукати до змін і покращень у суспільстві, що сприяють більш широкій інклюзії та рівності для всіх [8, с. 85].

Художні твори на тему інклюзії мають значний вплив на сучасного читача. Ось декілька способів, якими такі твори можуть впливати на свідомість та ставлення людей, оскільки вони сприяють розширенню світогляду. Художні твори на тему інклюзії можуть допомогти читачам побачити світ очима осіб з інвалідністю. Вони можуть допомогти подолати стереотипи та передбачені уявлення про інвалідність, дозволяючи читачам побачити потенціал кожної людини, незалежно від її фізичних або психологічних можливостей [4, с. 72].

Художні твори, у яких порушуються питання інклюзивного простору, спонукають до емпатії та розуміння. Художні твори можуть створювати емоційний зв'язок між читачем та героями, які зіткнулися з викликами інвалідності. Це може призвести до більшої емпатії та розуміння потреб та бажань цих осіб, а також до збільшення соціальної свідомості та підтримки. Усвідомлюємо, що такі твори викликають роздуми та стимулюють дії [5, с. 62]. Художні твори на тему інклюзії можуть ставити складні питання та проблеми перед читачами. Вони можуть примушувати їх задуматися про власні ставлення та дії щодо людей з інвалідністю, а також до інклюзії взагалі. Це може вплинути на їхні рішення та дії, спонукати до більш активної підтримки інклюзивних ініціатив та змін у суспільстві [6, с. 258].

Більше того, художні твори, де порушене питання людей з особливими потребами, підкреслюють важливість рівноправності та інклюзії. Читаючи художні твори можна прийти до розуміння необхідності створення рівних можливостей та доступу до ресурсів для всіх людей, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей [3, с. 79]. Вони можуть підкреслювати важливість включення та підтримки всіх членів суспільства, а не тільки тих, які відповідають стандартним нормам. У цілому, художні твори на тему інклюзії можуть викликати позитивні зміни в свідомості та ставленні сучасних читачів. Вони можуть сприяти більшому розумінню, толерантності та підтримці осіб з інвалідністю, а також досягненню більш інклюзивного суспільства [2, с. 96].

Висновки. Твори на тему інклюзії є унікальними в своїй сутності, оскільки вони відображають різні переживання та перспективи людей з особливими потребами або інших груп, які зустрічаються з соціальною нерівністю. Кожен твір на тему інклюзії може мати свою унікальну історію, героїв, конфлікти та повідомлення. Вони можуть бути написані у різних жанрах, таких як література, поезія, драма, кіно, музика та інші форми мистецтва.

Унікальність творів на тему інклюзії полягає в тому, що вони розкривають різноманітність людських проблем, з якими вони зустрічаються і пропонують різні способи подолання соціальних бар'єрів та побудови більш інклюзивного суспільства. Кожен автор має свою унікальну перспективу та стиль, яким вони виражають свої ідеї та

повідомлення. Це дозволяє створювати різноманітність творів на тему інклюзії та розширювати наше розуміння та сприйняття цієї теми. Вони розкривають різні голоси та перспективи, що допомагають нам краще розуміти та оцінювати значення інклюзії в суспільстві. Унікальність творів на тему інклюзії полягає також у їхньому впливі на аудиторію. Вони можуть надихати, змінювати світогляд, стимулювати емоції та спонукати до дії. Кожен твір може мати індивідуальний вплив на кожну людину, залежно від їхніх власних уподобань.

Література

1. Деркачова О. С. Інтерактивний плакат як сучасний засіб навчання (на прикладі дисципліни «Література та інклюзія»). *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2021. № 3. С. 291–298.
2. Землянська А. В. Тема інклюзії у повісті Алана Маршалла «Я вмію стрибати через калюжі». *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 7(345). С. 96–106.
3. Камишова Т. Інклюзія та соціальні проблеми підлітків у творчості Ібен Акерлі *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. № 49. Том 2. С. 79–82.
4. Карначова С. М., Шаров С. В. Інклюзія і література: особливості процесу соціалізації, побудова комфортного суспільства. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2021. № 3. С. 72–75.
5. Мельнікова А. М., Шаров С. В. Твір О. Луцевської «Опікуни для жирафа» як зразок літератури на тему інклюзії. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2020. № 2. С. 62–68.
6. Польгун К. В. Інтеграція та інклюзія: різні підходи до розв'язання однієї проблеми. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 10. С. 258–263.
7. Шаров С. В., Шарова Т. М. Художній простір на тему інклюзії як засіб соціалізації в суспільстві. *Пріоритетні напрямки розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 серпня 2019 р., м. Одеса). 2019. С. 112–115.
8. Шарова Т. М. Художня література як засіб соціальної реабілітації людей з обмеженими можливостями. *Літні наукові підсумки 2019 року: тези доповідей XVIII Міжнародної науково-практичної Інтернет конференція (5 червня 2019 р., м. Дніпро)*. 2019. С. 84–89.